

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 25 januari 2022*

”Överklagande – Statligt stöd – Artiklarna 107 och 108 FEUF – Bilateralt investeringsavtal – Skiljeklausul – Rumänien – Anslutning till Europeiska unionen – Upphävande av en ordning med skatteincitament före anslutningen – Skiljedom genom vilken skadestånd beviljas efter anslutningen – Europeiska kommissionens beslut att denna utbetalning utgör statligt stöd som är oförenligt med den inre marknaden och i vilket det förordnas att stödet ska återkrävas – Kommissionens befogenhet – Unionsrättens tillämpning i tiden (*ratione temporis*) – Fastställande av den tidpunkt då stödmottagaren ges rätt att uppbära stödet – Artikel 19 FEU – Artiklarna 267 och 344 FEUF – Unionsrättens autonomi”

I mål C-638/19 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs den 27 augusti 2019,

Europeiska kommissionen, företrädd av T. Maxian Rusche och P.-J. Loewenthal, båda i egenskap av ombud,

sökande,

med stöd av

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av D. Klebs, R. Kranitz och J. Möller, samtliga i egenskap av ombud,

Republiken Lettland, företrädd av K. Pommere, i egenskap av ombud,

Republiken Polen, företrädd av D. Lutostańska, B. Majczyna och M. Rzotkiewicz, samtliga i egenskap av ombud,

intervenienter i överklagandet,

i vilket de andra parterna är:

European Food SA Drăgănești (Rumänien),

Starmill SRL, Drăgănești,

Multipack SRL, Drăgănești,

* Rättegångsspråk: engelska.

Scandic Distilleries SA, Oradea (Rumänien),

Viorel Micula, Oradea,

företrädna av K. Struckmann, Rechtsanwalt, G. Forwood, avocat, och A. Kadri, solicitor,

Viorel Micula, Oradea,

European Drinks SA, Ştei (Rumänien),

Rieni Drinks SA, Rieni (Rumänien),

Transilvania General Import-Export SRL, Oradea,

West Leasing SRL, tidigare West Leasing International SRL, Pântăşeşti (Rumänien),

företrädna av J. Derenne, D. Vallindas och O. Popescu, avocats,

sökande i första instans,

Konungariket Spanien, inledningsvis företrätt av S. Centeno Huerta, i egenskap av ombud, därefter av A. Gavela Llopis, i egenskap av ombud,

Ungern,

intervenienter i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, avdelningsordförandena A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan (referent), S. Rodin och I. Jarukaitis samt domarna M. Ilešič, F. Biltgen, N. Piçarra, L.S. Rossi och A. Kumin,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren M. Longar,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 20 april 2021,

och efter att den 1 juli 2021 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Europeiska kommissionen har i sitt överklagande yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 18 juni 2019, European Food m.fl./kommissionen (T-624/15, T-694/15 och T-704/15, EU:T:2019:423) (nedan kallad den

överklagade domen). Genom denna dom ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut (EU) 2015/1470 av den 30 mars 2015 om det statliga stöd SA.38517 (2014/C) (f.d. 2014/NN) som Rumänien har genomfört – Skiljedomen Micula mot Rumänien av den 11 december 2013 (EUT L 232, 2015, s. 43) (nedan kallat det omtvistade beslutet).

- 2 Konungariket Spanien har likaledes i sitt anslutningsöverklagande yrkat att den överklagade domen ska upphävas.

Tillämpliga bestämmelser

ICSID-konventionen

- 3 Konventionen om biläggande av investeringstvister mellan stat och medborgare i annan stat, som ingicks i Washington den 18 mars 1965 (nedan kallad ICSID-konventionen), trädde i kraft med avseende på Rumänien den 12 oktober 1975. I artikel 53.1 i ICSID-konventionen föreskrivs följande:

”Skiljedomen är bindande för parterna och får icke bli föremål för överklagande eller annat rättsmedel vid sidan av dem som bestäms i denna konvention. Part skall åtlyda och uppfylla föreskrifterna i skiljedomen ...”

- 4 I artikel 54.1 i ICSID-konventionen föreskrivs följande:

”Avtalsslutande stat skall erkänna skiljedom, som meddelats i enlighet med denna konvention, som bindande och inom sitt område verkställa penningförpliktelser, som ålagts i skiljedomen, som om den vore en laga kraft ägande dom, meddelad av en domstol i den staten. ...”

Europaavtalet

- 5 I artikel 64.1 och 2 i Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Rumänien, å andra sidan, vilket ingicks och godkändes på gemenskapens vägnar genom rådets och kommissionens beslut 94/907/CECA/EG, Euratom av den 19 december 1994 (EGT L 1994, 357, s. 2) (nedan kallat Europaavtalet), föreskrevs följande:

”1. Följande är oförenligt med avtalets rätta funktion, om det kan påverka handeln mellan gemenskapen och Rumänien:

...

(iii) Allt statligt stöd som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion.

2. Alla förfaranden som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de kriterier som utformas genom tillämpning av bestämmelserna i artiklarna [101, 102 och 107 FEUF]”

- 6 Enligt artiklarna 69 och 71 i Europaavtalet var Rumänien skyldig att anpassa sin nationella lagstiftning till gemenskapens regelverk.

Investeringsavtalet

- 7 Det bilaterala investeringsavtalet mellan Konungariket Sverige och Rumänien om främjande och ömsesidigt skydd av investeringar (nedan kallat investeringsavtalet), som ingicks den 29 maj 2002, trädde i kraft den 1 juli 2003. I artikel 2.3 i investeringsavtalet anges följande:

”Vardera avtalsparten skall säkerställa att investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsparten alltid får en skälig och rättvis behandling och skall inte hindra förvaltning, underhåll, utnyttjande, åtnjutande eller avyttring därav och inte heller förvärv av varor och tjänster eller försäljning av produktionen genom oskäliga eller diskriminerande åtgärder.”

- 8 I artikel 7 i investeringsavtalet föreskrivs att tvister mellan investerare och avtalsparter ska regleras genom skiljedom under överinseende av Internationella centralorganet för biläggande av investeringstvister (ICSID) (nedan kallad skiljedoms klausulen).

Fördraget om Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen och anslutningsakten

- 9 Enligt fördraget om Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning till Europeiska unionen (EUT L 157, 2005, s. 11), undertecknat den 25 april 2005, anslöt sig Rumänien till Europeiska unionen från och med den 1 januari 2007.

- 10 I artikel 2 i akten om villkoren för Republiken Bulgariens och Rumäniens anslutning och om anpassning av de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen (EUT L 157, 2005, s. 203) (nedan kallad anslutningsakten) föreskrivs följande:

”Från och med dagen för anslutningen skall bestämmelserna i de grundläggande fördragen och i rättsakter som har antagits av institutionerna ... vara bindande för ... Rumänien och skall tillämpas i [denna stat] på de villkor som anges i de fördragen och i denna akt.”

- 11 Bilaga V till anslutningsakten innehåller en avdelning 2, med rubriken ”Konkurrens politik”, som i punkterna 1 och 5 innehåller särskilda bestämmelser om stödordningar och individuellt stöd som införts i Rumänien före anslutningen till unionen och som fortfarande tillämpas efter denna dag.

Förordning nr 659/1999.

- 12 Under rubriken ”Formellt granskningsförfarande” i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 108 [FEUF] (EGT L 83, 1999, s. 1), i dess lydelse enligt rådets förordning (EU) nr 734/2013 av den 22 juli 2013 (EUT L 204, 2013, s. 15) (nedan kallad förordning nr 659/1999), föreskrevs följande i artikel 6.1:

”Beslutet om att inleda ett formellt granskningsförfarande skall sammanfatta relevanta sak- och rättsfrågor, kommissionens preliminära bedömning beträffande den föreslagna åtgärdens karaktär av stöd skall inbegripas och tvivlen beträffande åtgärdens förenlighet med den [inre] marknaden skall anges. I beslutet skall den berörda medlemsstaten och andra intresserade parter uppmanas att lämna sina synpunkter inom en föreskriven tidsfrist som normalt inte skall överskrida en månad. ...”

Bakgrund till tvisten och det omtvistade beslutet

- 13 Bakgrunden till tvisten, så som den framgår av punkterna 1–42 i den överklagade domen, kan sammanfattas enligt följande.
- 14 Den 2 oktober 1998 antog de rumänska myndigheterna regeringens undantagsförordning nr 24/1998 (nedan kallad undantagsförordning 24) som gav vissa investerare i missgynnade regioner en rad skatteincitament, bland annat lättnader såsom befrielse från tullar och mervärdesskatt för maskiner och återbetalning av tullar på råvaror, samt befrielse från bolagsskatt så länge det berörda området betecknades som en missgynnad region.
- 15 Genom beslut av den 25 mars 1999 förklarade regeringen att gruvområdet Ștei-Nucet i Bihor-distriktet (Rumänien) skulle betecknas som en missgynnad region i tio år från och med den 1 april 1999.
- 16 För att uppfylla skyldigheten enligt Europaavtalet att stegvis anpassa den rumänska lagstiftningen till unionslagstiftningen, antog Rumänien år 1999 lag nr 143/1999 om statligt stöd, vilken trädde i kraft den 1 januari 2000. I denna lag definierades statligt stöd i samma ordalag som i artikel 64 i Europaavtalet och i artikel 107.1 FEUF. I beslutet utpekades även Consiliul Concurenței (Konkurrensrådet, Rumänien) och Oficiul Concurenței (Konkurrensmyndigheten, Rumänien), som nationella myndigheter med ansvar för övervakning av statligt stöd, vilka var behöriga att bedöma huruvida statligt stöd som Rumänien beviljade företag, var förenligt med den inre marknaden.
- 17 Genom beslut nr 244/2000 av den 15 maj 2000 fann Konkurrensrådet att flera av de skatteincitament som beviljats med stöd av undantagsförordning 24 utgjorde statligt stöd och att de följaktligen skulle upphävas.
- 18 Genom regeringens undantagsförordning nr 75/2000 av den 1 juli 2000 (nedan kallad undantagsförordning 75) ändrades undantagsförordning 24 på så sätt att de aktuella skatteincitamenten bibehölls (nedan tillsammans kallade den aktuella skatteincitamentordningen).
- 19 Konkurrensrådet väckte talan vid Curtea de Apel București (Bukarests appellationsdomstol, Rumänien), och anförde till stöd för sin talan att beslut 244/2000, trots antagandet av undantagsförordning 75, inte hade genomförts. Talan ogillades den 26 januari 2001 med motiveringen att undantagsförordning 75 skulle betraktas som en lagstiftningsåtgärd och att dess lagenlighet således enligt lag 143/1999 inte kunde ifrågasättas av Konkurrensrådet. Înalta Curte de Casație și Justiție Înalta (Kassationsdomstolen, Rumänien) fastställde denna dom genom dom av den 19 februari 2002.
- 20 Ioan och Viorel Micula, svenska medborgare med hemvist i Rumänien, är majoritetsägare i bolaget European Food and Drinks Group, vars verksamhet består av framställning av livsmedel och drycker i regionen Ștei-Nucet i Bihor-distriktet. Bolaget European Food and Drinks Group äger European Food SA, Starmill SRL, Multipack SRL, Scandic Distilleries SA, European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Transilvania General Import-Export SRL och West Leasing International SRL.

- 21 European Food, Starmill och Multipack gjorde med stöd av permanenta investerarcertifikat som beviljades European Food den 1 juni 2000 och Starmill och Multipack den 17 maj 2002 vissa investeringar i gruvområdet Ştei-Nucet.
- 22 I februari 2000 inleddes förhandlingarna om Rumäniens anslutning till unionen. I detta sammanhang fastställdes i EU:s gemensamma ståndpunkt av den 21 november 2001, att det i Rumänien fanns "ett antal befintliga och nya stödordningar [som] inte hade bringats i överensstämmelse med regelverket", bland annat "de förmåner som beviljades enligt [den aktuella skatteincitamentordningen]".
- 23 Den 26 augusti 2004 upphävde Rumänien alla åtgärder som beviljats genom den aktuella skatteincitamentordningen, med undantag för befrielsen från bolagsskatt, och preciserade att "[f]ör att uppfylla de kriterier som anges i gemenskapsreglerna om statligt stöd och slutföra förhandlingarna om kapitel 6 (Konkurrenspolitik) är det nödvändigt att undanröja alla former av statligt stöd som föreskrivs i den nationella lagstiftningen och som är oförenliga med gemenskapens regelverk på området". Upphävandet skedde den 22 februari 2005.
- 24 Den 28 juli 2005 begärde Ioan och Viorel Micula, European Food, Starmill och Multipack (nedan kallade skiljedomssökandena) att en skiljedomstol skulle bildas i enlighet med artikel 7 i investeringsavtalet för att erhålla ersättning för den skada som orsakats av upphävandet av den aktuella skatteincitamentordningen.
- 25 Rumänien anslöt sig till unionen den 1 januari 2007.
- 26 Genom beslut av den 24 september 2008 förklarade skiljedomstolen att yrkandet om skiljedom kunde tas upp till sakprövning.
- 27 Skiljedomstolen fann i skiljedom av den 11 december 2013 (nedan kallad skiljedomen) att Rumänien, genom att upphäva den aktuella skatteincitamentordningen före den 1 april 2009, hade åsidosatt skiljedomssökandenas berättigade förväntningar på att dessa incitament skulle finnas tillgängliga, huvudsakligen i samma form, till och med den 31 mars 2009, inte hade agerat på ett öppet sätt genom att inte underrätta sökandena i rätt tid och inte hade säkerställt en rättvis och skälig behandling av de investeringar som sökandena gjort, i den mening som avses i artikel 2.3 i investeringsavtalet. Skiljedomstolen förpliktade därför Rumänien att utge skadestånd till skiljedomssökandena om 791 882 452 rumänska lei (RON) (cirka 178 miljoner euro). Beloppet fastställdes med beaktande huvudsakligen av den skada som sökandena påstod sig ha lidit under perioden från den 22 februari 2005 till den 31 mars 2009.
- 28 Den 31 januari 2014 underrättade kommissionen de rumänska myndigheterna om att varje form av genomförande eller verkställighet av skiljedomen skulle anses utgöra nytt stöd vilket skulle anmälas till kommissionen.
- 29 Den 20 februari 2014 underrättade de rumänska myndigheterna kommissionen om att en del av det skadestånd som skiljedomstolen hade beviljat skiljedomssökandena hade betalats ut genom kvittning mot avgifter och skatter som European Food var skyldigt de rumänska myndigheterna.
- 30 Den 26 maj 2014 antog kommissionen beslut C(2014) 3192 final genom vilket Rumänien förelades att avbryta alla åtgärder som skulle kunna leda till att skiljedomen verkställdes eller genomfördes, eftersom detta skulle utgöra kunna olagligt statligt stöd, till dess att kommissionen fattat ett slutligt beslut om det statliga stödets förenlighet med den inre marknaden.

- 31 Den 1 oktober 2014 underrättade kommissionen Rumänien om sitt beslut att inleda det formella granskningsförfarandet enligt artikel 108.2 FEUF med hänsyn till att Rumänien delvis hade verkställt skiljedomen i början av 2014 och med avseende på ett fortsatt genomförande eller verkställighet av skiljedomen.
- 32 Den 29 maj 2015 överförde de rumänska myndigheterna det utestående beloppet i enlighet med skiljedomen och ansåg sig således ha genomfört den i sin helhet.
- 33 Den 30 mars 2015 antog kommissionen det omtvistade beslutet. I artikel 1 i beslutet fastställs att betalningen av det skadestånd som skiljedomen ger den enda ekonomiska enheten bestående av Ioan och Viorel Micula, European Food, Starmill, Multipack, European Drinks, Rieni Drinks, Scandic Distilleries, Transilvania General Import-Export och West Leasing International utgör ett "statligt stöd" i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF som är oförenligt med den inre marknaden. Enligt artikel 2 i beslutet får Rumänien inte betala ut sådant oförenligt statligt stöd som avses i artikel 1 i beslutet och ska återkräva sådant oförenligt stöd som redan har betalats ut till någon av de enheter som den enda ekonomiska enheten utgörs av liksom allt stöd som inte anmälts till kommissionen enligt artikel 108.3 FEUF eller som betalats ut efter tidpunkten för beslutet.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

- 34 Genom ansökningar som inkom till tribunalens kansli den 6, den 30 respektive den 28 november 2015 väckte European Food, Starmill, Multipack och Scandic Distilleries, i mål T-624/15, Ioan Micula, i mål T-694/15, och Viorel Micula, samt European Drinks, Rieni Drinks, Transilvania General Import-Export och West Leasing, i mål T-704/15, var och en talan med stöd av artikel 263 FEUF om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet. Tribunalen tillät Konungariket Spanien och Ungern att intervensera till stöd för kommissionens yrkanden. Tribunalen beslutade att de tre målen skulle förenas i enlighet med artikel 68 i tribunalens rättegångsregler vad gäller det slutliga avgörandet.
- 35 Tribunalen fann att klagandena hade åberopat sju grunder till stöd för sin talan. Den första grunden avsåg kommissionens bristande befogenhet att anta det omtvistade beslutet och maktmissbruk samt åsidosättande av artikel 351 FEUF och allmänna rättsprinciper. Den andra grunden gällde åsidosättande av artikel 107.1 FEUF. Den tredje grunden rörde åsidosättande av principen om skydd för berättigade förväntningar. Den fjärde grunden avsåg felaktig bedömning av den aktuella åtgärdens förenlighet med den inre marknaden. Som femte grund anfördes ett felaktigt fastställande av stödmottagarna och bristande motivering. Den sjätte grunden avsåg felaktig rättstillämpning vad gäller återkravet av stödet. Den sjunde grunden avsåg slutligen åsidosättande av rätten att yttra sig, av artikel 108.3 FEUF och av artikel 6.1 i förordning nr 659/1999.
- 36 Genom den överklagade domen biföll tribunalen talan såvitt avsåg den första grundens första del i mål T-704/15 och såvitt avsåg den första delen av den andra grunden i målen T-624/15 och T-694/15, avseende dels att kommissionen saknade befogenhet att anta det omtvistade beslutet enligt artikel 108 FEUF, dels att det inte förelåg någon fördel, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, till följd av betalningen av skadestånd, bland annat på grund av att den påstådda fördelen hade beviljats före Rumäniens anslutning till unionen. I punkterna 59–93 i den överklagade domen slog tribunalen fast att kommissionen, genom att anta det omtvistade beslutet, retroaktivt hade tillämpat den befogenhet som den hade enligt artikel 108 FEUF och

förordning nr 659/1999 på omständigheter som förelåg före anslutningen och att kommissionen följaktligen inte kunde kvalificera den aktuella åtgärden – det vill säga, enligt detta beslut, utbetalningen av det skadestånd som skiljedomstolen beviljat som ersättning för den skada som sökandena i skiljeförfarandet påstod sig ha lidit till följd av att Rumänien hade avskaffat den aktuella skatteincitamentordningen – som ”statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF”.

- 37 Tribunalen biföll dessutom talan såvitt avsåg den andra grundens andra del i målen T-624/15 och T-694/15 och såvitt avsåg den andra grundens första del i mål T-704/15, vilka i huvudsak avsåg en felaktig rättslig kvalificering av skiljedomen mot bakgrund av begreppen fördel och stöd, i den mening som avses i artikel 107 FEUF. Tribunalen slog i detta hänseende fast, i punkterna 98–111 i den överklagade domen, att eftersom unionsrätten inte var tillämplig i tiden (*ratione temporis*) och kommissionen inte var behörig enligt artikel 108 FEUF och förordning nr 659/1999, var det omtvistade beslutet rättsstridigt i den del det kvalificerade denna ersättning som ”fördel” och ”statligt stöd”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, åtminstone för perioden innan unionsrätten trädde i kraft i Rumäniens rättsordning.
- 38 Tribunalen ogiltigförklarade följaktligen det omtvistade beslutet i dess helhet, utan att pröva de andra delarna av dessa grunder eller de andra grunderna.

Parternas yrkanden och förfarandet vid domstolen

- 39 Kommissionen har yrkat att domstolen ska
- upphäva den överklagade domen,
  - underkänna den första grundens första del och den andra grundens första del i mål T-704/15, samt den andra grundens första och andra del i målen T-624/15 och T-694/15,
  - återförvisa de förenade målen T-624/15, T-694/15 och T-704/15 till tribunalen för prövning av de övriga grunderna, och
  - besluta att frågan om rättegångskostnader ska anstå.
- 40 European Food, Starmill, Multipack och Scandic Distilleries samt Ioan Micula (nedan tillsammans kallade European Food m.fl.) har yrkat att domstolen ska
- ogilla överklagandet,
  - i andra hand ogiltigförklara det omtvistade beslutet,
  - i tredje hand återförvisa målen till tribunalen, och
  - förplikta kommissionen och intervenienterna att bära sina rättegångskostnader och ersätta de rättegångskostnader som uppkommit för European Food m.fl. i första instans och i målet om överklagande.
- 41 Viorel Micula, European Drinks, Rien Drinks, Transilvania General Import-Export och West Leasing (nedan tillsammans kallade Viorel Micula m.fl.) har yrkat att domstolen ska

- ogilla överklagandet,
  - i andra hand bifalla talan i första instans såvitt avser den andra grunden i mål T-704/15 och följaktligen ogiltigförklara det omtvistade beslutet,
  - i tredje hand återförvisa målen till tribunalen,
  - förplikta kommissionen att bära sina rättegångskostnader och ersätta de kostnader som uppkommit för Viorel Micula m.fl. i första instans och i målet om överklagande, och
  - förplikta Konungariket Spanien och Ungern att bära sina rättegångskostnader i första instans och i målet om överklagande.
- 42 Konungariket Spanien har yrkat att domstolen ska
- bifalla överklagandet, upphäva den överklagade domen och avvisa talan i första instans, och
  - i andra hand bifalla överklagandet, upphäva den överklagade domen och ogilla talan i första instans.
- 43 Konungariket Spanien har inom ramen för anslutningsöverklagandet yrkat att domstolen ska
- upphäva den överklagade domen,
  - avvisa talan i första instans, och
  - förplikta European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. att ersätta rättegångskostnaderna.
- 44 Kommissionen har yrkat att anslutningsöverklagandet ska bifallas.
- 45 European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. har yrkat att anslutningsöverklagandet ska ogillas och att Konungariket Spanien, kommissionen och intervenienterna ska förpliktas att bära sina rättegångskostnader för anslutningsöverklagandet och att Konungariket Spanien ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna för European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. avseende detta överklagande.
- 46 Genom skrivelser av den 25 november respektive den 5 december 2019 ansökte Republiken Polen och Republiken Lettland om att få intervensera till stöd för kommissionen med stöd av artikel 40 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 47 Genom beslut av domstolens ordförande av den 6 respektive den 9 januari 2020 tilläts Republiken Polen och Republiken Lettland att intervensera. I enlighet med artikel 129.4 i domstolens rättegångsregler gavs Republiken Lettland endast möjlighet att yttra sig vid den muntliga förhandlingen, om denna skulle hållas, eftersom ansökan om intervention inkom efter utgången av den frist som avses i artikel 190.2 i rättegångsreglerna.
- 48 Genom skrivelser av den 17 mars 2020 har European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. yrkat att domstolen ska utesluta Konungariket Spanien som part i förfarandet och följaktligen avföra dess svarsskrivelse från handlingarna i målet. Till stöd för denna begäran har dessa parter anfört att Konungariket Spanien, i egenskap av medlemsstat, visserligen inte var skyldigt att visa att det

fanns ett intresse av att intervensera i förfarandet vid tribunalen med stöd av artikel 40 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol. Enligt artikel 172 i domstolens rättegångsregler ska emellertid varje part i målet vid tribunalen, inbegripet en medlemsstat, visa att den har ett berättigat intresse av att överklagandet bifalls eller ogillas för att ha ställning som part i ett mål om överklagande. Detta villkor, som infördes i samband med omarbetningen av rättegångsreglerna under år 2012, ska även tillämpas på medlemsstaterna.

- 49 Genom skrivelser av den 29 mars 2020 underrättade domstolens kansli, efter det beslut som domstolens ordförande meddelat, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, parterna om att deras ansökan avslagits, med motiveringen att Konungariket Spanien, som i egenskap av medlemsstat tillåtits intervensera i första instans i enlighet med artikel 40 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, automatiskt är part i målet om överklagande.
- 50 Genom skrivelse av den 16 december 2020 ansökte Förbundsrepubliken Tyskland om att få intervensera till stöd för kommissionen med stöd av artikel 40 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 51 Genom beslut av domstolens ordförande av den 12 januari 2021 tilläts denna medlemsstat att intervensera i målet i enlighet med artikel 129.4 i domstolens rättegångsregler för att yttra sig vid den muntliga förhandlingen, om denna skulle hållas, eftersom interventionsansökan inkom efter utgången av den frist som avses i artikel 190.2 i rättegångsreglerna.

Begäran om återupptagande av det muntliga förfarandet

- 52 Genom handlingar som inkom till domstolens kansli den 12 och den 14 juli 2021 har European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. begärt att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas. Till stöd för sin begäran har de i huvudsak gjort gällande att de inte instämmer i generaladvokatens förslag till avgörande på två punkter.
- 53 För det första har generaladvokaten, i punkt 138 i sitt förslag till avgörande gjort en felaktig bedömning av följderna, vad gäller utgången av prövningen av den andra grundens första del i målen T-624/15 och T-694/15, av den felaktiga rättstillämpning som tribunalen enligt honom gjorde sig skyldig till när den slog fast att det påstådda statliga stödet hade beviljats vid tidpunkten för upphävandet av den aktuella skatteincitamentordningen i strid med investeringsavtalet. Denna felaktiga rättstillämpning motiverar visserligen att den överklagade domen upphävs, eftersom rätten att erhålla detta stöd inte följer av upphävandet utan av en skiljedom som meddelats efter Rumäniens anslutning till unionen. I motsats till vad generaladvokaten har föreslagit ska den andra grundens första del emellertid godtas, eftersom kommissionen kritiserats för att i det omtvistade beslutet ha ansett att det aktuella statliga stödet inte var en följd av skiljedomen, utan av själva utbetalningen av det skadestånd som beviljats genom denna skiljedom, trots att utbetalningen av ett belopp som beviljats i detta avseende inte medför någon ytterligare fördel i förhållande till skiljedomen. Den exakta identifieringen av den aktuella stödåtgärden är även en avgörande fråga inom ramen för den andra grunden i mål T-704/15, vilket innebär att om domstolen skulle följa generaladvokatens resonemang i sitt förslag till avgörande, ska den återförvisa prövningen av denna fråga till tribunalen.
- 54 För det andra anser generaladvokaten felaktigt, i punkt 135 i sitt förslag till avgörande, att varje åtgärd som vidtas efter det att skiljedomen meddelats, i samband med Rumäniens genomförande av densamma, kan utgöra statligt stöd. Det är nämligen endast denna skiljedom som kan leda till

att ett sådant stöd beviljas, eftersom Rumäniens skyldighet att betala skadestånd enligt artikel 53 i ICSID-konventionen följer av nämnda dom, utan att det är nödvändigt att de rumänska myndigheterna vidtar ytterligare administrativa eller rättsliga åtgärder. Förfarandet för erkännande av skiljedomen utgör endast en administrativ formalitet enbart för det fall medlemsstaten inte iakttar denna skiljedom.

- 55 I detta avseende ska det för det första erinras om att det i stadgan för Europeiska unionens domstol och i domstolens rättegångsregler inte föreskrivs någon möjlighet för parterna att inkomma med yttranden över generaladvokatens förslag till avgörande (dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 56 För det andra ska generaladvokaten, enligt artikel 252 andra stycket FEUF, vid offentliga domstolssessioner, fullständigt opartiskt och oavhängigt, lägga fram motiverade yttranden i ärenden som enligt stadgan för domstolen kräver deras deltagande. Domstolen är inte bunden av vare sig förslaget till avgörande eller av den motivering som ligger till grund för generaladvokatens förslag. Att en av parterna inte delar generaladvokatens synsätt i förslaget till avgörande, oavsett vilka frågor som generaladvokaten väljer att pröva, kan därför inte i sig utgöra ett tillräckligt skäl för att återuppta den muntliga delen av förfarandet (dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 57 Domstolen får emellertid, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas i enlighet med artikel 83 i rättegångsreglerna, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet eller om en part, efter det att den muntliga delen har förklarats avslutad, har lagt fram en ny omständighet som kan ha ett avgörande inflytande på målets utgång.
- 58 I förevarande fall finner domstolen emellertid, efter att ha hört generaladvokaten, att den, efter den skriftliga delen av förfarandet och förhandlingen vid den, har tillgång till alla uppgifter som är nödvändiga för att avgöra förevarande mål. Det ska vidare påpekas att de yrkanden om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet som framställts av European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. inte visar på någon ny omständighet som kan påverka det avgörande som domstolen ska meddela i nämnda mål.
- 59 Mot denna bakgrund finner domstolen att det saknas anledning att återuppta den muntliga delen av förfarandet.

Huvudöverklagandet

- 60 Till stöd för sitt överklagande har kommissionen, med stöd av Konungariket Spanien och intervenienterna, åberopat tre grunder.
- 61 Genom den första grunden, som består av två delar, har kommissionen hävdats att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att kommissionen saknade befogenhet att anta det omtvistade beslutet. Den första delen av denna grund, som åberopats i första hand, avser tribunalens åsidosättande av artikel 108 FEUF, medan den andra delen av denna grund, som åberopats i andra hand, avser åsidosättande av kapitel 2 i bilaga V till anslutningsakten.

- 62 Genom den andra grunden, som består av två delar, har kommissionen gjort gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att unionsrätten inte var tillämplig på det skadestånd som beviljats genom skiljedomen. Den första delen av denna grund, som åberopats i första hand, avser tribunalens åsidosättande av artikel 2 i anslutningsakten och av de unionsrättsliga tillämpningsföreskrifterna (*ratione temporis*), medan den andra delen av nämnda grund, som åberopats i andra hand, avser åsidosättande av Europaavtalet.
- 63 Genom den tredje grunden har kommissionen gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig tolkning av begreppet fördel och underlät att pröva samtliga skäl i det omtvistade beslutet när den fann att skadeståndet i fråga inte utgjorde en sådan fördel.
- 64 Domstolen kommer först att pröva den första grundens första del tillsammans med den andra grunden.

Upptagande till prövning

Parternas argument

- 65 European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. har gjort gällande att de argument som framförts till stöd för bland annat den första grundens första del och den andra grundens två delar inte kan tas upp till sakprövning eller till och med är verkningslösa, och detta av flera skäl.
- 66 För det första är fastställandet av det datum då det aktuella statliga stödet beviljades, vilket i huvudsak är föremål för den första och den andra grundens första delar, ett konstaterande av de faktiska omständigheterna. Det kan därför inte bli föremål för ett överklagande. Tribunalen konstaterade nämligen själv att skiljedomen hade till syfte att tillerkänna skiljedomssökandena skadestånd på grund av en händelse som inträffade innan Rumänien anslöt sig till unionen, det vill säga att denna stat, i strid med investeringsavtalet, upphävde den aktuella skatteincitamentsordningen och att skiljedomen inte hade någon verkan efter anslutningen. Eftersom tribunalen således slog fast att utbetalningen av skadeståndet endast utgjorde ett genomförande av en äldre rättighet, kan denna utbetalning inte utgöra en fördel som omfattas av artikel 107.1 FEUF, vilket är tillräckligt för att motivera en ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet.
- 67 Därtill anser European Food m.fl. för övrigt att kommissionens argumentation avseende tidpunkten för beviljandet av det statliga stödet i fråga inte tillräckligt precis. Överklagandet innehåller i synnerhet inte någon precisering av de skäl i den överklagade domen som innebär felaktig rättstillämpning. Kommissionen har inte heller redogjort för i vilken mån domstolens praxis har tolkats eller tillämpats på ett felaktigt sätt i denna dom och det anges inte heller vilka faktiska omständigheter som har kvalificerats på ett felaktigt sätt.
- 68 För det andra utgörs det statliga stöd som identifierades i det omtvistade beslutet inte av rätten till det aktuella skadeståndet och inte heller av skiljedomen, utan av utbetalningen av denna ersättning, långt efter Rumäniens anslutning till unionen. De argument genom vilka kommissionen, bland annat till stöd för den andra grundens andra del, har gjort gällande att den är behörig att pröva en åtgärd som kan utgöra statligt stöd som beviljats före denna anslutning saknar därför verkan. Detsamma gäller de argument genom vilka kommissionen, till stöd för den första grundens första del, har gjort gällande att det aktuella statliga stödet är en följd av omvandlingen av denna skiljedom till en exekutionstitel eller av att nämnda skiljedom har

meddelats. Om dessa argument godtogs skulle det nämligen innebära att kommissionen i detta beslut felaktigt konstaterade att detta stöd hade beviljats genom utbetalningen av skadeståndet. Alla försök från kommissionens sida att i efterhand ändra eller komplettera motiveringen av nämnda beslut kan emellertid inte tas upp till sakprövning.

- 69 För det tredje ska de argument genom vilka kommissionen till stöd för den andra grundens andra del har gjort gällande att Europaavtalet har åsidosatts, avvisas eller lämnas utan avseende såsom verkningslösa. Kommissionen har nämligen genom dessa argument nödvändigtvis medgett att tribunalen gjorde en riktig bedömning när den fann att varje eventuellt beviljande av statligt stöd i förevarande fall skedde före Rumäniens anslutning till unionen, vilket strider mot lydelsen i det omtvistade beslutet. Eftersom detta beslut antogs på grundval av artiklarna 107 och 108 FEUF, kan kommissionen inte heller, i samband med förevarande överklagande, grunda sig på Europaavtalet. Unionsdomstolen kan nämligen inte ersätta den rättsliga grund som valts i beslutet med en annan rättslig grund.
- 70 Kommissionen anser att den första grundens första del och den andra grundens två delar kan tas upp till prövning.

Domstolens bedömning

- 71 Det framgår av artikel 256.1 FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol att ett överklagande ska vara begränsat till rättsfrågor och att tribunalen således är ensam behörig att fastställa och bedöma de relevanta faktiska omständigheterna och bevisningen. Bedömningen av omständigheterna och bevisningen är således inte, utom då uppgifter har missuppfattats, en rättsfråga som i sig är underställd domstolens kontroll i ett överklagande (dom av den 2 mars 2021, kommissionen/Italien m.fl., C-425/19 P, EU:C:2021:154, punkt 52 och där angiven rättspraxis).
- 72 När tribunalen har fastställt eller bedömt de faktiska omständigheterna, är domstolen däremot behörig att pröva tribunalens rättsliga bedömning av dessa omständigheter och de rättsliga följderna därav. Domstolens kontrollbefogenhet omfattar bland annat frågan huruvida tribunalen tillämpade korrekta rättsliga kriterier vid sin bedömning av de faktiska omständigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 mars 2021, kommissionen/Italien m.fl., C-425/19 P, EU:C:2021:154, punkt 53 och där angiven rättspraxis).
- 73 I förevarande fall kan det konstateras att den första delen av den första och den andra grunden väcker frågan huruvida det ska anses – för det fall det, såsom i förevarande fall, genom en skiljedom har beviljats skadestånd för den skada som sökanden påstår sig ha lidit till följd av upphävandet av en skatteincitamentordning i strid med ett investeringsavtal – att ett statligt stöd ”beviljats”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, vid den tidpunkt då skadeståndet faktiskt utbetalades i enlighet med skiljedomen, såsom kommissionen har gjort gällande, av det skälet att rätten till skadestånd blev definitiv när skiljedomen blev verkställbar enligt nationell rätt, eller huruvida stödet beviljades vid den tidpunkt då denna ordning upphävdes, såsom European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. har hävdats, av det skälet att rätten till skadestånd uppkom vid denna tidpunkt i likhet med vad tribunalen slog fast i den överklagade domen har hävdats.

- 74 Det är uppenbart att en sådan fråga utgör en rättsfråga, eftersom den innebär att det ska fastställas vid vilken tidpunkt stödet ”beviljats”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, och kontrolleras huruvida tribunalen gjorde en korrekt tolkning och tillämpning av artikel 107.1 FEUF, samt en korrekt rättslig kvalificering av de faktiska omständigheterna i syfte att fastställa vid vilken tidpunkt stödet ”beviljades”, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 75 När det gäller påståendet att kommissionens argumentation på denna punkt är vag erinrar domstolen om att det följer av artikel 256.1 andra stycket FEUF, artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol och artikel 168.1 d i domstolens rättegångsregler att det i ett överklagande klart ska anges på vilka punkter den dom som det yrkas upphävande av ifrågasätts samt de rättsliga argument som åberopas till stöd för detta yrkande, vid äventyr av att den berörda grunden annars inte kan tas upp till sakprövning (dom av den 2 mars 2021, Italien/kommissionen, C-425/19 P, EU:C:2021:154, punkt 55 och där angiven rättspraxis).
- 76 I förevarande fall räcker det att påpeka att kommissionen i sitt överklagande preciserat att den genom den första och den andra grunden bestred punkterna 66–80 och 83–88 i den överklagade domen och att den i detta syfte utvecklade ett klart och detaljerat resonemang som angav skälen till varför den ansåg att dessa punkter var behäftade med felaktig rättstillämpning.
- 77 Vad för det andra gäller anmärkningen att kommissionen genom sitt överklagande försöker ändra eller komplettera det omtvistade beslutet vad gäller arten av det statliga stöd som avses i beslutet, erinrar domstolen om att enligt den praxis från domstolen som anges i punkt 75 ovan ska en grund för överklagande, vid äventyr av avvisning, inte avse ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet i första instans, utan av den dom från tribunalen som begärs upphävd och som innehåller argument som särskilt syftar till att identifiera den felaktiga rättstillämpningen i domen. En klagande har således rätt att vid domstolen åberopa grunder som följer av den överklagade domen och som syftar till att bestrida att domen är korrekt i rättsligt hänseende (dom av den 4 mars 2021, kommissionen/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, punkt 47 och där angiven rättspraxis).
- 78 I förevarande fall har kommissionen, såsom framgår av punkt 73 ovan, genom sitt överklagande, särskilt genom den första och den andra grundens första delar, ifrågasatt skälen till att tribunalen i den överklagade domen fann att det statliga stöd som avses i det omtvistade beslutet hade beviljats när Rumänien, enligt vad som påstås i strid med investeringsavtalet, upphävde den aktuella skatteincitamentordningen innan denna stat anslöt sig till unionen, vilket innebar att kommissionen saknade befogenhet att anta detta beslut med stöd av artikel 108 FEUF.
- 79 Ett sådant argument, som avser domskälen i den domen, kan tas upp till sakprövning i samband med överklagandet, oavsett motiveringen av det omtvistade beslutet och, i synnerhet, den exakta avgränsningen av den åtgärd som kommissionen i detta beslut ansåg utgöra ett ”statligt stöd” i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.
- 80 Det ska däremot understrykas att eftersom domstolen i ett mål om överklagande endast är behörig att pröva den rättsliga bedömningen av de grunder och argument som har åberopats i den lägre instansen (dom av den 4 mars 2021, kommissionen/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, punkt 47 och där angiven rättspraxis), kan domstolen inte inom ramen för förevarande överklagande pröva grunder och argument som inte har prövats av tribunalen, särskilt de som avser frågan huruvida den aktuella åtgärden utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.

- 81 När det slutligen för det tredje gäller argumentet om åsidosättande av Europaavtalet, vilket är föremål för den andra grundens andra del, ska det, i enlighet med den rättspraxis som det erinrats om i punkt 77 ovan, anses kunna tas upp till sakprövning. Kommissionen har nämligen hävdad att tribunalen, i punkt 87 i den överklagade domen, gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den, i strid med artiklarna 267 och 344 FEUF, fann att domen av den 6 mars 2018, *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158) inte var relevant, eftersom skiljedomstolen inte var skyldig att tillämpa unionsrätten på omständigheter som inträffade före Rumäniens anslutning till unionen. Det saknar i detta avseende betydelse att detta argument eventuellt saknar samband med kommissionens konstateranden i det omtvistade beslutet, eftersom detta, såsom det erinrats om i punkt 77 ovan, inte är föremål för överklagandet.
- 82 Den första grundens första del och den andra grundens två delar kan följaktligen tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

Parternas argument

– Den första grundens första del

- 83 Genom den första grundens första del har kommissionen gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig bedömning när den, i punkterna 68–80 och 86 i den överklagade domen, slog fast att skiljedomssökandena gavs rätt till skadestånd enligt skiljedomen den 22 februari 2005, det vill säga före Rumäniens anslutning till unionen, när denna stat upphävde den aktuella skatteincitamentordningen och att upphävandet av denna ordning således utgjorde den aktuella statliga stödåtgärden, trots att detta stöd utgjordes av utbetalningen av detta skadestånd, efter anslutningen.
- 84 Enligt kommissionen följer härav att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning genom att felaktigt tolka och tillämpa domstolens praxis avseende det datum då ett statligt stöd beviljas med avseende på utövandet av den befogenhet som kommissionen har enligt artikel 108 FEUF. Av detta rättsliga fel följer ett annat fel vid rättstillämpningen bestående i en felaktig rättslig kvalificering av de faktiska omständigheterna avseende den åtgärd genom vilken Rumänien beviljade det aktuella statliga stödet.
- 85 Frågan huruvida kommissionen hade befogenhet att anta det omtvistade beslutet enligt artikel 108 FEUF beror på det datum då Rumänien vidtog den åtgärd som kan utgöra statligt stöd. Det framgår av domstolens praxis från domen av den 21 mars 2013, *Magdeburger Mühlenwerke* (C-129/12, EU:C:2013:200, punkterna 40 och 41), att förekomsten av en rätt på grundval av vilken omedelbar utbetalning av stöd kan begäras utgör det rättsliga kriteriet för att ett statligt stöd ska kvalificeras.
- 86 I förevarande fall erhöll skiljedomssökandena emellertid rätt till det aktuella skadeståndet först när skiljedomen blivit verkställbar enligt nationell rätt. Den ovillkorliga rätten till betalning av skadestånd på grund av att den aktuella skatteincitamentordningen upphävdes var en följd av skiljedomen, i kombination med nationell lagstiftning enligt vilken Rumänien var skyldig att verkställa skiljedomen. Det är således rätt att Rumäniens utbetalning, vare sig den var frivillig

eller skedde genom exekutionsåtgärder, i det omtvistade beslutet kvalificerades som statligt stöd. Eftersom detta statliga stöd beviljades efter Rumäniens anslutning till unionen, var kommissionen således behörig att anta detta beslut.

- 87 Det ska under alla omständigheter beaktas att det är nödvändigt att säkerställa att förbudet mot statligt stöd i artikel 64.1 iii i Europaavtalet och artikel 107.1 FEUF inte kringgås genom en skiljedoms klausul i ett investeringsavtal som är bindande för medlemsstaterna. Tribunalen underlät att beakta detta i den överklagade domen.
- 88 European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. anser att tribunalen gjorde en korrekt tillämpning av principerna avseende tidpunkten för beviljandet av statligt stöd, såsom de följer av domstolens praxis.
- 89 Det framgår nämligen av domen av den 21 mars 2013, Magdeburger Mühlenwerke (C-129/12, EU:C:2013:200, punkterna 40 och 41), att statligt stöd ska anses ha beviljats vid den tidpunkt då mottagaren har rätt att uppbära stödet enligt tillämplig nationell lagstiftning. När det gäller skadestånd ska det anses att rätten till ersättning för en skada uppkommer vid den tidpunkt då den skadevållande händelsen inträffade, eftersom varje senare händelse är av underordnad betydelse och inte ändrar arten av eller värdet av de rättigheter som fastställts vid tidpunkten för den skadeståndsgrundande händelsen.
- 90 Tribunalen gjorde således en riktig bedömning när den i punkt 75 i den överklagade domen slog fast att rätten till ersättning, vilken fastställdes genom skiljedomen, uppkom den 22 februari 2005, när Rumänien, i strid med investeringsavtalet, upphävde den aktuella skatteincitamentordningen och att kommissionen följaktligen inte hade befogenhet att anta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 108 FEUF. Tribunalen gjorde därmed en riktig bedömning när den fann att kommissionen felaktigt hade dragit slutsatsen att det påstådda statliga stödet hade beviljats genom utbetalningen av det skadestånd som beviljats genom denna skiljedom.
- 91 I synnerhet är det inte relevant när skiljedomen blev en del av den nationella rättsordningen. Denna skiljedom gav nämligen inte upphov till rättigheter som inte förelåg före Rumäniens anslutning till unionen, eftersom ett avgörande, oavsett om det är en domstol eller en skiljenämnd, som innebär att skadestånd beviljas för en skada som orsakats av en rättsstridig handling inte är av konstitutiv karaktär, utan utgör ett fastställande av rättigheter och skyldigheter som uppkommit när denna rättsstridiga handling har begåtts. Enligt artikel 54 i ICSID-konventionen är Rumänien dessutom skyldig att erkänna och verkställa skiljedomen, oberoende av domens ställning i rumänsk processrätt.
- 92 Tribunalen gjorde således en riktig bedömning när den fann att genomförandet av skiljedomen endast utgjorde verkställigheten av en rättighet som hade uppkommit den 22 februari 2005, eftersom varken skiljedomen eller dess registrering i Rumänien eller dess senare verkställighet i förhållande till den medlemsstaten gav skiljedomssökandena någon som helst ytterligare fördel i förhållande till de rättigheter som de redan åtnjöt vid denna tidpunkt.
- 93 Det är inte heller avskaffandet av den aktuella skatteincitamentordningen, utan Rumäniens åsidosättande av investeringsavtalet som gav skiljedomssökandena rätt att erhålla det skadestånd som enligt det omtvistade beslutet utgjorde statligt stöd. Skiljedomstolen kunde således slutgiltigt fastställa Rumäniens ansvar på grund av detta åsidosättande innan denna stat anslöt sig till

unionen. Varken skiljedomen eller beräkningen av det exakta beloppet för det beviljade skadeståndet är således relevanta för att fastställa vid vilken tidpunkt stödmottagarna tillerkänns rätten till statligt stöd.

– *Den andra grunden*

- 94 Genom den andra grundens första del har kommissionen gjort gällande att tribunalen, genom att i punkterna 66, 67 och 80–88 i den överklagade domen slå fast att unionsrätten inte var tidsmässigt tillämplig (*ratione temporis*) på det skadestånd som beviljats genom skiljedomen, med motiveringen att samtliga händelser som gav upphov till denna ersättning inträffade före Rumäniens anslutning till unionen, åsidosatte artikel 2 i anslutningsakten, tolkad mot bakgrund av domstolens praxis, såsom den framgår av bland annat dom av den 12 september 2013, Kuso (C-614/11, EU:C:2013:544, punkt 25), enligt vilken unionsrätten är tillämplig på framtida verkningar av ett förhållande som har uppkommit när en äldre bestämmelse var tillämplig. Från och med dagen för en ny medlemsstats anslutning är unionsrätten tillämplig på samtliga pågående situationer.
- 95 Skiljeförfarandet pågick vid den tidpunkt då Rumänien anslöt sig till unionen. Skiljedomstolens överläggningar utgjorde således en pågående situation vid denna tidpunkt. Enligt denna domstol har skiljedomssökandena dessutom gradvis, under en period mellan åren 2005 och 2011, lidit den skada som de begär ersättning för.
- 96 Av detta följer att skiljedomen medförde en tillämpning av unionsrätten, eftersom den skapade rättigheter som inte förelåg före Rumäniens anslutning till unionen och eftersom den fastställde skadeståndets storlek genom en komplicerad ekonomisk bedömning. Verkningarna av denna skiljedom utgör således framtida verkningar av en situation som uppkommit före anslutningen. Nämda skiljedom kan således inte anses utgöra erkännandet av en rättighet som uppkommit vid den tidpunkt då Rumänien upphävde den aktuella skatteincitamentordningen.
- 97 Tvärtom utgör upphävandet av denna ordning och skiljedomen två olika rättsliga händelser, varav den förstnämnda säkerställer att artikel 64.1 iii i Europaavtalet iakttas och den andra innebär att ersättning beviljas på grund av att en stödordning som är oförenlig med denna bestämmelse har upphävts. Denna situation är jämförbar med den som prövades i det mål som avgjordes genom dom av den 29 juni 2004, kommissionen/rådet (C-110/02, EU:C:2004:395), i vilken domstolen slog fast att det enligt unionsrätten är förbjudet att kringgå ett beslut av kommissionen i vilket ett statligt stöd förklaras vara oförenligt med den inre marknaden genom en andra rättsakt om beviljande av ersättning för att kompensera för de återbetalningar som mottagarna av detta statliga stöd är skyldiga att göra enligt detta beslut.
- 98 Genom den andra grundens andra del har kommissionen gjort gällande att tribunalen, när den slog fast att unionsrätten inte var tillämplig i tiden (*ratione temporis*) på det skadestånd som beviljades genom skiljedomen, under alla omständigheter åsidosatte Europaavtalet, eftersom detta, som utgör en del av unionsrätten, var tillämpligt på samtliga händelser som inträffade före anslutningen och som gett upphov till detta skadestånd. Artikel 64.1 iii i detta avtal förbjöd Rumänien att bevilja statligt stöd som inte godkännts under perioden före landets anslutning till unionen.
- 99 Detta fel ledde till att tribunalen gjorde sig skyldig till en annan felaktig rättstillämpning, i punkt 87 i den överklagade domen, när den slog fast att situationen i förevarande mål av detta skäl skiljde sig från den situation som gav upphov till domen av den 6 mars 2018, Achmea

(C-284/16, EU:C:2018:158). Skiljedomstolen har nämligen själv medgett att Europaavtalet omfattades av den lagstiftning som den skulle tillämpa på den tvist som den hade att pröva. Förevarande mål avser således ett privat skiljeförfarande, vilket ersätter unionens domstolssystem för att lösa tvister på det unionsrättsliga området. Tribunalen åsidosatte följaktligen artiklarna 267 och 344 FEUF.

- 100 European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. har gjort gällande att den andra grundens första del i sin helhet bygger på det felaktiga påståendet att rätten till ersättning, som uppstod vid åsidosättandet av avtalet, medför framtida verkningar efter Rumäniens anslutning till unionen.
- 101 Det framgår av domstolens praxis, bland annat av dom av den 15 juni 1999, Andersson och Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, punkt 31), och dom av den 10 januari 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9, punkt 36), att unionsrätten, särskilt artiklarna 107 och 108 FEUF, inte är tillämplig på stödåtgärder som beviljats före Rumäniens anslutning till unionen. De begränsade omständigheter under vilka kommissionen kan pröva sådana stödåtgärder följer nämligen av relevanta bestämmelser i anslutningsakten och inte av en allmän unionsrättslig princip.
- 102 I förevarande fall har skiljedomen inte skapat rättigheter som inte förelåg före Rumäniens anslutning till unionen, utan den ska förstås som en förklaring om att de rättigheter som förelåg före anslutningen har åsidosatts. Utbetalningen av skadeståndet hade inte heller några framtida verkningar, utan utgjorde endast verkställighet av rätten till skadestånd, vilken endast bekräftades och kvantifierades i skiljedomen.
- 103 Den aktuella rätten till skadestånd har nämligen uppkommit till följd av Rumäniens åsidosättande av investeringsavtalet på grund av det sätt på vilket Rumänien upphävde den aktuella skatteincitamentordningen före landets anslutning till unionen. Alla händelser som var nödvändiga för att fastställa Rumäniens ansvar inträffade således före anslutningen. Det saknar i detta avseende betydelse att beräkningen av skadeståndets storlek krävde en komplicerad ekonomisk analys.
- 104 Åsidosättandet av investeringsavtalet och beviljandet av skadestånd utgör således inte två olika rättsliga händelser. Det går följaktligen inte att göra någon analogi med det mål som avgjordes genom domen av den 29 juni 2004, kommissionen/rådet (C-110/02, EU:C:2004:395), där den berörda medlemsstaten dels hade infört en stödordning som hade upphävts till följd av ett beslut av kommissionen i vilket stödordningen förklarades oförenlig med den inre marknaden och i vilket denna medlemsstat ålades att återkräva de individuella stöd som hade beviljats enligt stödordningen, dels hade beviljat mottagarna nytt stöd med motsvarande belopp, vilket var avsett att neutralisera följderna av återbetalningarna de skulle göra. Det skadestånd som beviljats genom skiljedomen syftar däremot till att gottgöra en skada som uppkommit till följd av åsidosättandet av investeringsavtalet. Eftersom skiljedomen har meddelats av en oberoende skiljedomstol är den dessutom inte en handling som kan tillskrivas den rumänska staten.
- 105 Under alla omständigheter har kommissionen inte befogenhet att kräva återbetalning av den ersättning som beviljats genom skiljedomen i den mån den syftar till att ersätta den skada som uppkommit före Rumäniens anslutning till unionen. Om den aktuella skatteincitamentordningen inte hade upphävts skulle nämligen stöd som beviljats med stöd av denna stödordning under denna period ha undgått kommissionens kontrollbefogenheter enligt artikel 108 FEUF.

- 106 Vad gäller den andra grundens andra del gjorde tribunalen inte någon felaktig tolkning eller tillämpning av Europaavtalet. Eftersom Europaavtalet är ett internationellt avtal som ingåtts av unionen, dess medlemsstater och Rumänien, utgör det visserligen en integrerad del av unionens rättsordning. Före Rumäniens anslutning till unionen var emellertid inte ett sådant avtal, för denna stat, en del av unionsrätten. Det hörde till unionsrätten endast i förhållande till unionen själv och medlemsstaterna.
- 107 Dessutom åsidosatte tribunalen inte artiklarna 267 och 344 FEUF när den i punkt 87 i den överklagade domen fann att domstolens konstateranden i domen av den 6 mars 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), inte var tillämpliga i förevarande fall. Den domen avsåg nämligen en situation där en medlemsstat godtar att undanta tvister om tolkning och tillämpning av unionsrätten från unionens domstolssystem. Så är emellertid inte fallet i förevarande mål, eftersom Rumänien inte var en medlemsstat när talan väcktes vid skiljedomstolen och Europaavtalet inte omfattades av unionsrätten för Rumänien.

Domstolens bedömning

- 108 Genom den första och den andra grundens första delar har kommissionen gjort gällande att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fann att kommissionen inte hade befogenhet enligt artikel 108 FEUF att anta det omtvistade beslutet. Kommissionen ansåg i det omtvistade beslutet att utbetalningen av den ersättning som skiljedomstolen beviljat i den skiljedom som meddelats efter Rumäniens anslutning till unionen, som ersättning för den skada som skiljedomssökandena påstod sig ha lidit till följd av att denna stat, före anslutningen, upphävde den aktuella skatteincitamentordningen, vilket påstods strida mot investeringsavtalet, utgjorde statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, som är rättsstridigt och oförenligt med den inre marknaden.
- 109 EU-domstolen erinrar om att det genom artikel 108 FEUF införs ett förfarande för kontroll av åtgärder som kan utgöra ”statligt stöd” i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF. I artikel 108.3 FEUF föreskrivs särskilt en förebyggande kontroll av planer på nytt stöd. Syftet med den ordning för förebyggande åtgärder som sålunda inrättats är att endast statligt stöd som är förenligt med den inre marknaden, i den mening som avses i artikel 107.3 FEUF, ska genomföras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punkt 31 och där anförd rättspraxis).
- 110 Anmälningsskyldigheten utgör en grundläggande del av detta kontrollförfarande. Medlemsstaterna är enligt detta system skyldiga att underrätta kommissionen om alla åtgärder som innebär att stödåtgärder i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF införs eller ändras, och medlemsstaterna får enligt artikel 108.3 tredje meningen FEUF inte genomföra en sådan åtgärd förrän kommissionen slutgiltigt har beslutat om åtgärden (dom av den 24 november 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, punkt 19 och där angiven rättspraxis).
- 111 Sistnämnda skyldighet har direkt effekt som gäller för samtliga myndigheter i medlemsstaterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkterna 88 och 90).

- 112 Tribunalen gjorde således en riktig bedömning när den i punkterna 66, 67 och 79 i den överklagade domen erinrade om att unionsrätten, och särskilt artikel 108 FEUF, blev tillämplig i Rumänien i enlighet med artikel 2 i anslutningsakten från och med den 1 januari 2007, då denna stat anslöt sig till unionen, på de villkor som föreskrivs i denna akt (se analogt, dom av den 29 november 2012, Kremikovtzi, C-262/11, EU:C:2012:760, punkt 50).
- 113 Av detta följer, såsom tribunalen också påpekade i punkterna 67 och 79 i den överklagade domen, att det var från och med detta datum som kommissionen fick befogenhet att, med stöd av artikel 108 FEUF, kontrollera de åtgärder som vidtagits av denna medlemsstat och som kunde utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.
- 114 Tribunalen gjorde en riktig bedömning när den i punkt 68 i den överklagade domen härav drog slutsatsen att det, för att avgöra huruvida kommissionen hade befogenhet att anta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 108 FEUF, är nödvändigt att fastställa det datum då den åtgärd som enligt beslutet gav upphov till ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF antogs.
- 115 Enligt domstolens fasta praxis, som tribunalen hänvisade till i punkt 69 i samma dom, ska statligt stöd anses ”beviljat”, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, vid den tidpunkt då stödmottagaren ges rätt att uppbära stödet enligt tillämplig nationell lagstiftning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 mars 2013, Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, punkt 40, dom av den 6 juli 2017, Nerea, C-245/16, EU:C:2017:521, punkt 32, och dom av den 19 december 2019, Arriva Italia m.fl., C-385/18, EU:C:2019:1121, punkt 36).
- 116 I förevarande fall fann tribunalen, såsom framgår av den överklagade domen, särskilt av punkterna 74–78 och 80 däri, att rätten att erhålla det skadestånd som beviljats genom skiljedomen, vars utbetalning, enligt det omtvistade beslutet, har gett upphov till statligt stöd, har uppkommit och börjat få verkan när Rumänien, enligt vad som påstås i strid med investeringsavtalet, upphävde den aktuella skatteincitamentordningen. Enligt tribunalen utgör denna skiljedom endast en underordnad del av detta skadestånd, eftersom den endast fastställer den exakta skada som skiljedomssökandena har lidit till följd av upphävandet och endast utgör ett erkännande av en rättighet som uppkommit vid tidpunkten för detta upphävande, medan de utbetalningar som görs senare endast utgör verkställigheten av nämnda rättighet.
- 117 Det ska i detta hänseende erinras om att, såsom tribunalen angav i punkterna 72 och 73 i den överklagade domen, det skadestånd som beviljats genom skiljedomen visserligen har sin grund i Rumäniens upphävande av den aktuella skatteincitamentordningen, enligt skiljedomssökandena i strid med investeringsavtalet, eftersom den syftar till att gottgöra den skada som dessa påstår sig ha lidit till följd av detta upphävande, vilket utgör den händelse som orsakat den skada för vilken ersättning har beviljats.
- 118 Det kan inte heller uteslutas att en sådan rätt till skadestånd, enligt de principer som följer av nationell rätt i fråga om civilrättsligt ansvar, uppkommer vid den tidpunkt då systemet upphävdes, såsom tribunalen slog fast i punkterna 74 och 75 i den överklagade domen.
- 119 Det ska emellertid erinras om att EUF-fördragets bestämmelser om statligt stöd har till syfte att bevara konkurrensen på den inre marknaden (dom av den 6 november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/kommissionen, kommissionen/Scuola Elementare Maria Montessori och kommissionen/Ferracci, C-622/16–P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, punkt 43 och där angiven rättspraxis).

- 120 Såsom det har erinrats om i punkterna 109 och 110 ovan har kommissionen enligt EUF-fördraget, särskilt artikel 108 FEUF, befogenhet att avgöra om en åtgärd utgör ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF. Kommissionen har följaktligen getts befogenhet att säkerställa att åtgärder som uppfyller kriterierna i denna bestämmelse inte genomförs av medlemsstaterna eller genomförs av dessa först efter det att de har förklarats vara förenliga med den inre marknaden.
- 121 Såsom framgår av domstolens fasta praxis måste, för att en åtgärd ska anses utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, fyra kumulativa villkor vara uppfyllda. För det första ska det röra sig om en statlig åtgärd eller en åtgärd som vidtas med hjälp av statliga medel. För det andra ska denna åtgärd kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna. För det tredje ska åtgärden ge mottagaren en selektiv fördel. Denna fördel ska för det fjärde kunna tillskrivas staten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 mars 2021, *Poste Italiane och Agenzia delle entrate – Riscossione*, C-434/19 och C-435/19, EU:C:2021:162, punkterna 37 och 39 och där angiven rättspraxis).
- 122 Det ska dessutom erinras om att begreppet fördel – som är direkt knutet till kvalificeringen av en åtgärd som statligt stöd – är av objektiv beskaffenhet och ska bedömas oberoende av vilka syften som eftersträvades med den ifrågavarande åtgärden. Arten av de syften som eftersträvas genom de statliga åtgärderna och skälen för dem saknar således all betydelse för bedömningen av huruvida de utgör statligt stöd. I artikel 107.1 FEUF tas nämligen ingen hänsyn till de statliga åtgärdernas orsaker eller syften, utan åtgärderna definieras där med utgångspunkt i vilka verkningar de har (dom av den 4 mars 2021, *kommissionen/Fútbol Club Barcelona*, C-362/19 P, EU:C:2021:169, punkt 61 och där angiven rättspraxis).
- 123 Mot bakgrund av dessa överväganden framgår det, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 125 i sitt förslag till avgörande, att den avgörande faktorn för att fastställa vid vilken tidpunkt stödmottagarna har tillerkänts rätten att erhålla statligt stöd genom en bestämd åtgärd består i mottagarnas förvärv av en säker rätt att uppbära detta stöd och i statens motsvarande åtagande att bevilja stödet. Det är nämligen vid denna tidpunkt som en sådan åtgärd kan medföra en snedvridning av konkurrensen som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF.
- 124 I förevarande fall kan det konstateras att rätten till ersättning för den skada som skiljedomssökandena påstår sig ha lidit på grund av att den aktuella skatteincitamentordningen har upphävts, vilket påstås strida mot investeringsavtalet, enbart beviljades genom skiljedomen. Det var nämligen först efter det skiljeförfarande som de inledde i detta syfte, på grundval av skiljedomsklausulen i artikel 7 i avtalet, som skiljedomssökandena kunde erhålla den faktiska betalningen av denna ersättning.
- 125 Av detta följer att även om, såsom tribunalen har påpekat vid flera tillfällen i den överklagade domen, upphävandet av den aktuella skatteincitamentordningen, vilket påstås strida mot investeringsavtalet, utgör den skadevällande händelsen, beviljades rätten till den aktuella ersättningen endast genom skiljedomen, i vilken skiljedomstolen, efter att ha bifallit skiljedomssökandenas yrkande, inte bara konstaterade att denna rätt förelåg, utan även fastställde beloppets storlek.
- 126 Härav följer att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkterna 75 och 78 i den överklagade domen slog fast att det statliga stöd som avses i det omtvistade beslutet beviljades vid tidpunkten för upphävandet av den aktuella skatteincitamentordningen.

- 127 Tribunalen gjorde sig följaktligen även skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkterna 79 och 92 i den överklagade domen fann att kommissionen saknade befogenhet att anta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 108 FEUF.
- 128 Inget av de argument som framförts av European Food m.fl. eller Viorel Micula m.fl. föranleder någon annan bedömning.
- 129 Vad för det första gäller argumentet att skiljedomstolen, som tog emot begäran om skiljedom före Rumäniens anslutning till unionen, hade kunnat uttala sig före denna anslutning, är detta rent spekulativt och kan därför inte godtas.
- 130 När det för det andra gäller argumentet att skiljedomen, till skillnad från den situation som var aktuell i domen av den 29 juni 2004, kommissionen/rådet (C-110/02, EU:C:2004:395), inte syftar till att återställa en ordning för statligt stöd som kommissionen tidigare har förklarat vara oförenlig med den inre marknaden med tillämpning av artikel 108.2 FEUF, utan till att bevilja skadestånd för en skada som lidits till följd av det påstådda åsidosättandet av investeringsavtalet och därutöver inte kan tillskrivas staten, ska det inte anses vara relevant för prövningen enligt artikel 107.1 FEUF.
- 131 Av punkt 80 ovan framgår nämligen att frågan huruvida det skadestånd som beviljats genom nämnda skiljedom kan utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, i synnerhet mot bakgrund av den rättspraxis som följer av domen av den 27 september 1988, Asteris m.fl. (106/87–120/87, EU:C:1988:457, punkterna 23 och 24), enligt vilken ett sådant stöd har en rättslig karaktär som i grunden skiljer sig från skadestånd som de nationella myndigheterna eventuellt förpliktas att betala till enskilda för en skada som de lidit, inte är föremål för förevarande överklagande och således inte omfattas av domstolens behörighet.
- 132 Kommissionens befogenhet enligt artikel 108 FEUF kan för övrigt inte i något fall vara beroende av utgången av prövningen av frågan huruvida det aktuella skadeståndet kan utgöra ett statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, eftersom den förebyggande kontroll som kommissionen utövar med tillämpning av artikel 108 FEUF bland annat har till syfte, såsom framgår av punkterna 109 och 120 ovan, att fastställa huruvida så är fallet.
- 133 När det för det tredje gäller argumentet att det skadestånd som beviljades genom skiljedomen delvis, såsom tribunalen påpekade i punkterna 89 och 90 i den överklagade domen, syftar till att ersätta den skada som skiljedomssökandena påstår sig ha lidit under en period som föregick Rumäniens anslutning till unionen, saknar även detta argument relevans.
- 134 En sådan omständighet kan nämligen, i motsats till vad tribunalen fann i punkt 91 i den överklagade domen, inte påverka kommissionens befogenhet att anta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 108 FEUF, eftersom rätten till skadestånd, såsom framgår av punkterna 124–127 i denna dom, faktiskt beviljades efter denna anslutning genom att skiljedomen meddelades.
- 135 Det saknar härvid betydelse att kommissionen saknade befogenhet enligt denna bestämmelse att före Rumäniens anslutning till unionen kontrollera den aktuella skatteincitamentordningen om det inte hade upphävts av denna stat. Det är i detta avseende tillräckligt att konstatera att kommissionens bedömning i det omtvistade beslutet, mot bakgrund av EUF-fördragets bestämmelser om statligt stöd, inte avsåg denna skatteincitamentordning, vilken upphävdes före

anslutningen och för övrigt inte längre var i kraft, vilket European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. själva har påpekat, utan den utbetalning av skadestånd som gjorts för att verkställa den skiljedom som meddelats efter anslutningen.

- 136 Härav följer att tribunalen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning i den överklagade domen när den fastställde dels det datum då det statliga stöd som avses i det omtvistade beslutet beviljades, dels kommissionens befogenhet att anta detta beslut med stöd av artikel 108 FEUF.
- 137 Tribunalen gjorde sig för övrigt även skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkt 87 i den överklagade domen slog fast att domen av den 6 mars 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), saknar relevans i förevarande fall.
- 138 EU-domstolen har i den domen slagit fast att artiklarna 267 och 344 FEUF ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan bestämmelse i ett internationellt avtal mellan två medlemsstater, enligt vilken en investerare i den ena medlemsstaten, om det uppstår en tvist om investeringar i den andra medlemsstaten, får inleda ett förfarande mot sistnämnda medlemsstat vid en skiljedomstol, vars behörighet den medlemsstaten är skyldig att godta (dom av den 6 mars 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkt 60).
- 139 Genom att ingå ett sådant avtal samtycker de medlemsstaterna nämligen till att undandra tvister som kan avse tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten från sina egna domstolars behörighet och därmed från de möjligheter till överklagande som de enligt artikel 19.1 andra stycket FEU ska fastställa inom de områden som omfattas av unionsrätten. Ett sådant avtal kan således leda till en situation där dessa tvister inte har avgjorts på ett sätt som säkerställer att unionsrätten ges full verkan (dom av den 26 oktober 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, punkt 45 och där angiven rättspraxis).
- 140 I förevarande fall var unionsrätten, bland annat artiklarna 107 och 108 FEUF, tillämplig på Rumänien från och med dagen för Rumäniens anslutning till unionen. Såsom framgår av de uppgifter i handlingarna i målet som det erinrats om i punkt 27 ovan, är det ostridigt att det skadestånd som skiljedomssökandena begärde inte enbart avsåg den skada som de påstod sig ha lidit före dagen för anslutningen. Den tvist som anhängiggjorts vid skiljedomstolen kan således inte anses vara begränsad till en period under vilken Rumänien, som ännu inte hade anslutit sig till unionen, ännu inte var bunden av de regler och principer som det erinras om i punkterna 138 och 139 ovan.
- 141 Det är ostridigt att den skiljedomstol som prövade tvisten inte ingår i det domstolssystem i unionen vilket medlemsstaterna enligt artikel 19.1 andra stycket FEU är skyldiga att inrätta inom de områden som omfattas av unionsrätten, och vilket från och med Rumäniens anslutning till unionen har ersatt tvistlösningsmekanismen som kan avse tolkningen eller tillämpningen av unionsrätten.
- 142 Skiljedomstolen utgör nämligen inte en ”domstol i en medlemsstat” i den mening som avses i artikel 267 FEUF, och den skiljedom som meddelats av skiljedomstolen är enligt artiklarna 53 och 54 i ICSID-konventionen inte underkastad någon kontroll av en domstol i en medlemsstat med avseende på dess förenlighet med unionsrätten.

- 143 I motsats till vad European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. gjorde gällande vid förhandlingen, påverkas inte denna bedömning av den omständigheten att Rumänien hade medgett att en talan skulle kunna väckas mot Rumänien inom ramen för det skiljeförfarande som föreskrivs i investeringsavtalet.
- 144 Ett sådant medgivande, till skillnad från det medgivande som skulle ha lämnats inom ramen för ett kommersiellt skiljeförfarande, har nämligen inte sitt ursprung i ett särskilt avtal som återspeglar de berörda parternas partsautonomi, utan följer av ett fördrag som ingåtts mellan två stater, inom ramen för vilket dessa på ett allmänt sätt och på förhand har samtyckt till att undanta tvister som kan avse tolkningen eller tillämpningen av unionsrätten till förmån för skiljeförfarandet från sina egna domstolars behörighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 mars 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, punkterna 55 och 56, och dom av den 2 september 2021, Republiken Moldavien, C-741/19, EU:C:2021:655, punkterna 59 och 60).
- 145 Eftersom det system med rättsmedel inför domstol som föreskrivs i EU- och FEU-fördragen från och med Rumäniens anslutning till unionen har ersatt detta skiljeförfarande, saknar medlemsstatens medgivande härvidlag under dessa omständigheter föremål.
- 146 Mot bakgrund av det ovan anförda ska talan bifallas såvitt avser den första grundens första del och den andra grundens två delar, utan att det är nödvändigt att pröva vare sig de övriga argument som framförts i detta sammanhang eller den första grundens andra del.
- 147 Eftersom tribunalen genom den överklagade domen, såsom framgår av punkterna 36–38 ovan, ogiltigförklarade det omtvistade beslutet av det enda skälet att kommissionen saknade befogenhet att anta detta beslut med stöd av artikel 108 FEUF, eftersom unionsrätten inte var tillämplig i tiden (*ratione temporis*) på det skadestånd som beviljats genom skiljedomen, motiverar de felaktiga rättstillämpningar som konstaterats i punkterna 126, 127 och 136 i den domen, vilka rör detta resonemang, i sig att den överklagade domen ska upphävas i sin helhet.
- 148 Under dessa omständigheter ska den överklagade domen upphävas, utan att det är nödvändigt att pröva vare sig den tredje grunden för huvudöverklagandet eller anslutningsöverklagandet, eftersom det sistnämnda, genom vilket Konungariket Spanien har åberopat dels ett åsidosättande av artikel 19 FEU och artiklarna 267 och 344 FEUF, dels att talan i första instans inte kan tas upp till sakprövning, har förlorat sitt föremål (se, analogt, dom av den 22 april 2008, kommissionen/Salzgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, punkt 17).

Talan vid tribunalen

- 149 Enligt artikel 61 första stycket andra meningen i stadgan för Europeiska unionens domstol kan denna, om den upphäver tribunalens avgörande, själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande.
- 150 Så är fallet i förevarande mål med den första grundens första del i mål T-704/15, avseende att kommissionen saknade befogenhet att anta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 108 FEUF, och den andra grundens första del i målen T-624/15 och T-694/15, avseende att det inte förelåg någon fördel, i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, som hade beviljats genom utbetalningen av skadestånd, eftersom denna delgrund delvis syftar till att ifrågasätta denna befogenhet, med motiveringen att den påstådda fördelen beviljades Rumänien före anslutningen.

- 151 Av de skäl som anges i punkterna 123–127 ovan har kommissionen nämligen befogenhet att anta det omtvistade beslutet med stöd av artikel 108 FEUF, eftersom rätten till det statliga stöd som avses i detta beslut beviljades genom skiljedomen efter Rumäniens anslutning till unionen.
- 152 Det saknar härvid betydelse att det, såsom European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl. har framhållit, i artikel 1 i det omtvistade beslutet inte är den rätt till skadestånd som följer av skiljedomen som kvalificeras som ”statligt stöd” i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF, vilket de anser att skälen 137 och 144 i beslutet skulle kunna antyda, utan utbetalningen av denna ersättning. Dessa skäl påverkar nämligen inte den dag då skiljedomen meddelades och kan följaktligen inte påverka kommissionens befogenhet att anta nämnda beslut med stöd av artikel 108 FEUF.
- 153 Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser den första grundens första del i mål T-704/15 och den första delen av den andra grunden i målen T-624/15 och T-694/15, i den mån dessa syftar till att ifrågasätta kommissionens befogenhet att anta det omtvistade beslutet enligt artikel 108 FEUF.
- 154 Tribunalen prövade däremot inte de övriga argument, delgrunder och grunder som åberopats av European Food m.fl. och Viorel Micula m.fl., vilka avsåg frågan huruvida det omtvistade beslutet var välgrundat, särskilt frågan huruvida den åtgärd som avses i beslutet i materiellt hänseende uppfyller kriterierna i artikel 107.1 FEUF. Prövningen av denna del av talan förutsätter komplicerade bedömningar av de faktiska omständigheterna, för vilka domstolen inte har tillgång till samtliga uppgifter om dessa som är nödvändiga (se, analogt, dom av den 16 september 2021, kommissionen/Belgien och Magnetrol International, C-337/19 P, EU:C:2021:741, punkt 170).
- 155 Domstolen anser följaktligen att målet, vad gäller dessa övriga argument, delar och grunder, inte är färdigt för avgörande och att målet därför ska återförvisas till tribunalen för avgörande.

Rättegångskostnader

- 156 Eftersom målet återförvisas till tribunalen ska frågan om rättegångskostnader avseende detta överklagande anstå.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

- 1) Den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 18 juni 2019, European Food m.fl./kommissionen (T-624/15, T-694/15 och 704/15, EU:T:2019:423), upphävs.**
- 2) Det saknas anledning att döma i anslutningsöverklagandet.**
- 3) Målet återförvisas till Europeiska unionens tribunal för prövning av de grunder och argument som Europeiska unionens domstol inte avgjort.**
- 4) Frågan om rättegångskostnader anstår.**

Underskrifter